

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ФОРМУВАННЯ АУДІАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТОВОЇ ЛІНІЇ
«ВЗАЄМОДІЄМО УСНО»»**

Виконала: здобувачка другого
(магістерського) рівня вищої освіти
PO1-M22 групи
спеціальності 013 Початкова освіта
Возна Вікторія Анатоліївна

Керівник:
Мелекєсцева Наталія Василівна,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
теорії та методик початкової освіти

Рецензент:
Бабюк Тетяна Йосипівна, кандидат
педагогічних наук, доцент

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АУДІАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	8
1.1 Аудіативна компетентність як складова комунікативної компетентності молодшого школяра.....	8
1.2 Формування аудіативних умінь здобувачів початкової освіти в контексті змістової лінії «Взаємодіємо усно».....	12
1.3 Методика формування аудіативних умінь учнів 1-4 класів у контексті мовно-літературної освіти.....	17
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АУДІАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТОВОЇ ЛІНІЇ «ВЗАЄМОДІЄМО УСНО».....	23
2.1 Компетентнісний підхід до перевірки аудіативних умінь молодших школярів.....	23
2.2 Вивчення стану проблеми дослідження у шкільній практиці.....	33
2.3 Організація, зміст і перевірка ефективності експериментального дослідження.....	37
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ.....	73

ВСТУП

На сучасному етапі модернізації української системи освіти особливо суттєвих змін зазнала початкова, оскільки тут упродовж останніх років відбувається активне цілеспрямоване впровадження положень Концепції «Нова українська школа». Вони спрямовані насамперед на вдосконалення структури освітнього процесу, кардинального оновлення змісту освіти, його дидактичного і методичного забезпечення, створення комфортного й безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти, де навчаються молодші школярі.

У цьому процесі основний акцент зроблено на формуванні в учнів життєво важливих ключових компетентностей на засадах компетентнісного і діяльнісного підходів, провідною серед яких визначено вільне володіння державною мовою, здатність користуватися нею як рідною у всіх комунікативних ситуаціях. Такий підхід цілком відповідає реаліям сьогодення і забезпечує включення громадян держави у всі сфери її життєдіяльності, допомагає ефективно вирішувати проблеми особистого і суспільного характеру.

Одним із основних завдань уроків мовно-літературної освітньої галузі є формування в учнів на основі компетентнісного підходу вмінь усного мовлення, серед яких провідну позицію займають аудіативні вміння. Зумовлено це тим, що вміння слухати і чути, розуміти сказане лежать в основі володіння мовою і забезпечують її успішне практичне використання в реальному спілкуванні.

Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить про те, що зацікавленість учених проблемою формування аудіативних умінь і навичок учнів зростає у зв'язку з розширенням функцій української мови у суспільному житті та міжособистісній комунікації. Впродовж останніх років різні її аспекти висвітлено в працях В. Бадер, І. Большакової, М. Варварук,

М. Вашуленка, І. Гудзик, С. Дубовик, І. Лапшиної, Г. Лешенко, Г. Підлужної, К. Пономарьової, С. Цінько, О. Хорошковської, Т. Хорошковської та ін.

Результати аналізу наукових джерел і вивчення передового досвіду вчителів початкових класів демонструють, що формування аудіативних умінь школярів буде ефективним лише за умови спеціально організованої, цілеспрямованої роботи над аудіюванням як видом мовленнєвої та навчальної діяльності. Вчитель повинен так вибудовувати зміст освітнього процесу, щоб навчати саме мовленнєвої діяльності аудіювання як цілеспрямованого, вмотивованого, активного процесу прийому інформації, який організовується за допомогою спеціальних засобів (мова) та способів (мовлення) формування та формулювання думки у процесі спілкування.

Саме тому актуалізується питання вивчення методики та особливостей навчання аудіювання молодших школярів в умовах розвитку Нової української школи. Дослідження структури, етапів та впливу аудіювання на уроках мовно-літературної освітньої галузі, вивчення психолого-педагогічних особливостей молодших школярів та аналіз наявних методик застосування цього виду мовленнєвої діяльності є актуальним в сучасних реаліях, а отже, й зумовлюють **актуальність** обраної теми дослідження.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити систему вправ для формування в учнів аудіативної компетентності на уроках української мови у 3 класі в умовах реалізації змістової лінії «Взаємодіємо усно».

Досягнення вказаної мети зумовило виконання таких **завдань**:

- 1) вивчити й проаналізувати психолого-педагогічну літературу за темою дослідження;
- 2) уточнити вимоги чинної програми до формування й розвитку аудіативних умінь і навичок здобувачів початкової освіти в умовах реалізації змістової лінії «Взаємодіємо усно»;
- 3) вивчити передовий досвід роботи вчителів початкових класів;

4) розробити систему вправ для формування в учнів умінь і навичок сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію на уроках української мови у 3 класі, перевірити її ефективність.

Об'єкт дослідження – процес формування аудіативної компетентності молодших школярів.

Предмет дослідження – система роботи з формування у здобувачів початкової освіти умінь сприймати, аналізувати й оцінювати усну інформацію в умовах реалізації змістової лінії «Взаємодіємо усно».

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що рівень аудіативних умінь здобувачів початкової освіти значно підвищиться, якщо:

- а) у процесі розвитку навичок аудіювання дотримуватися мотиваційного забезпечення мовленнєвої діяльності школярів на основі комунікативно-діяльнісного підходу;
- б) під час засвоєння навичок усного мовлення орієнтувати учнів на необхідність формування вмій і навичок сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію;
- в) у процесі усного спілкування враховувати фази мовленнєвої діяльності (орієнтування, планування, реалізації, контролю й корекції);
- г) навчити учнів імовірного прогнозування та осмислення почутої інформації, забезпечити формування в учнів на основі почутого спеціальних мовленнєво-комунікативних умінь, необхідних, щоб висловлюватися та спілкуватися в життєвих і навчальних ситуаціях за допомогою монологічного й діалогічного мовлення.

Під час проведення дослідження використовувалися такі **методи**:

а) теоретичні: аналіз психолого-педагогічної та лінгводидактичної літератури за темою дослідження; узагальнення педагогічного досвіду вчителів початкових класів;

б) емпіричні: бесіди з учителями та учнями, спостереження й аналіз уроків, спостереження за мовленнєвою діяльністю школярів, педагогічний експеримент, аналіз усних висловлювань школярів, тестування, кількісний та якісний аналіз результатів дослідження, метод математичної обробки отриманих результатів.

Експериментальна база дослідження: Кам'янець-Подільський ліцей № 14 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області.

Наукова новизна роботи: розроблено систему вправ, спрямовану на формування вмій в учнів 3 класу сприймати, аналізувати й оцінювати усну інформацію в умовах реалізації змістової лінії «Взаємодіємо усно».

Практичне значення дипломної роботи полягає в тому, що в ньому на нових засадах описано методику формування навичок сприймати, аналізувати, інтерпретувати та оцінювати почуте, яка слугуватиме базою для ефективного розвитку усного мовлення на основі поєднання двох видів мовленнєвої діяльності – аудіювання та говоріння. Результати дослідження можуть бути використані на уроках української мови в початковій школі.

Апробація дослідження: участь у міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях, студентських наукових конференціях; обговорення результатів дослідження на заняттях проблемної групи «Актуальні проблеми методики викладання української та іноземної мови в початкових класах» та на засіданнях кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2022-2023, 2023-2024 н.р.); публікація тез «Навчання аудіювання молодших школярів в умовах реалізації змістової лінії «Взаємодіємо усно» у збірнику наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (Вип. XIX, 2023) [10].

Структура дослідження зумовлена його змістом, та складається зі вступу, двох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 74 сторінки.

Зміст роботи. У вступі обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, визначено її мету, завдання, об'єкт та предмет, методи наукового дослідження, гіпотезу, новизну, практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «Теоретико-методичні засади формування аудіативної компетентності здобувачів початкової освіти» схарактеризовано

аудіативну компетентність як складову комунікативної компетентності молодшого школяра, розкрито її зміст і структуру, уточнено програмові вимоги до формування аудіативних умінь здобувачів початкової освіти в контексті змістової лінії «Взаємодіємо усно», описано методичні аспекти формування аудіативних умінь учнів 1-4 класів у контексті мовно-літературної освіти.

У другому розділі «Методика формування аудіативної компетентності здобувачів початкової освіти в умовах реалізації змістової лінії «Взаємодіємо усно» описано особливості застосування компетентнісного підходу до перевірки аудіативних умінь молодших школярів, з'ясовано стан досліджуваної проблеми у шкільній практиці, розроблено систему вправ для формування аудіативних умінь учнів 3 класу, обґрунтовано результати експериментального дослідження.

У висновках описано підсумки здійсненого наукового дослідження.

ВИСНОВКИ

Вивчення психолого-педагогічної та методичної літератури за темою дослідження виявило гостру соціальну, навчально-методичну і комунікативну проблему у формуванні умінь слухати і розуміти почуте з позицій сучасних вимог чинних типових освітніх програм, в яких не тільки глибше і ширше подається тлумачення процесу аудіювання, а й робиться акцент на урахуванні взаємодії двох взаємопов'язаних сторін усної комунікації (аудіювання і говоріння) відповідно до сучасних вимог компетентнісної освіти та комунікативної спрямованості навчання мови.

У зв'язку із запровадженням в життя ідей НУШ у Типових освітніх програмах виділено окремо змістову лінію «Взаємодіємо усно», в якій задекларовано розгляд «слухання-розуміння» і «говоріння» як двох взаємопов'язаних і невіддільних частин усної форми мовлення. Такий підхід, безумовно, відповідає комунікативній практиці в соціумі. З іншого боку, будучи надзвичайно складним і багатоаспектним утворенням, аудіювання передбачає сприйняття і розрізнення фонетичних, лексичних, синтаксичних одиниць, і на цій основі слухання і розуміння усного висловлювання, аналіз його, інтерпретацію та оцінювання.

Однак у чинних програмах такі вимоги щодо цілісного сприйняття учнями фонетичних, лексичних і граматичних одиниць відсутні. Це свідчить про те, що учителі початкових класів не зорієнтовані на врахування найбільш важливого, на нашу думку, лінгвістичного компонента аудіювання (сприймати і розуміти мовні одиниці різних рівнів), від якого залежить повноцінне формування аудіативної компетентності. У програмах, на жаль, відсутні також чіткі вимоги щодо тісного зв'язку між формуванням двох взаємопов'язаних сторін усної комунікації – говоріння й аудіювання.

Аналіз підручника для учнів 3 класу засвідчив, що розвитку навичок аудіювання увага майже не приділяється, вправи здебільшого однотипні, без наростання ускладнення. Відсутні також і завдання для визначення на слух

мовних одиниць різного рівня, їх групування, аналіз особливостей вживання тощо.

Вивчення й узагальнення досвіду роботи вчителів з розвитку аудіативних умінь учнів початкової ланки освіти показало, що у практиці початкової школи відсутня цілеспрямована планомірна робота щодо розвитку зазначених умінь. Учителі-класоводи не забезпечені спеціальними методичними розробками, системою вправ і завдань, текстів і тестів, які змогли б суттєво змінити ситуацію з розвитком аудіативних умінь у початковій школі.

Усі названі вище факти спонукали нас розробити й апробувати методику комплексного підходу до розвитку усного мовлення учнів 3 класу з урахуванням взаємодії двох взаємопов'язаних його сторін (аудіювання і говоріння) відповідно до сучасних вимог компетентнісної освіти та комунікативної спрямованості навчання мови.

Якісний і кількісний аналіз отриманих результатів під час проведення констатувального зрізу засвідчив переважання початкового (36.8% в КК і 38.5% в ЕК) та середнього (відповідно 30% та 32%) рівнів сформованості аудіативних умінь учнів 3 класу та підтвердив доцільність і необхідність організації дослідно-експериментальної роботи щодо вдосконалення формування вмінь сприймати, аналізувати й оцінювати почуте.

Доведено, що ефективний розвиток аудіативних умінь учнів забезпечується завдяки поетапному і послідовному використанню спеціально розробленої методики, яка базується на основі комплексної системи дібраних вправ і завдань. Під час проведення дослідного навчання використовувались підготовчі, інформаційно-змістові, мовно-мовленнєві та оцінно-контролюючі вправи. Вони дозволили нам навчити учнів усвідомлювати і розуміти мету слухання, визначати особливості ситуації спілкування у тексті для слухання, чітко формулювати тему й основну думку почутої інформації, добирати заголовок, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями та вчинками, спостерігати й аналізувати використання виражальних засобів у

різних за жанрами текстів, пояснювати доцільність ужитих автором мовних засобів, визначати його позицію, робити висновки з почутого, ділитись своїми враженнями щодо цілісного сприйняття почутого.

Обов'язковою умовою кожного випадку аудіювання була орієнтація учнів на необхідність уважного сприймання, аналізу, інтерпретації та оцінювання почутої інформації з тим, щоб потім можна було використати її у процесі побудови власного усного висловлювання. Такий підхід спонукав дітей не тільки до фіксації і розуміння мовних одиниць різних рівнів в одне смислове ціле, а й до можливості утримування у їх пам'яті основного змісту висловлювання, виділення головної і другорядної інформації, узагальнення та інтерпретації почутого.

Ефективність запропонованої у дослідженні методики підтверджено експериментально. Проведений нами контрольний зріз показав, що в учнів ЕК переважають достатній (34%) та високий (26,3%) рівні, а в учнів КК – початковий (31,3%) і середній (31%). Крім того, простежується динаміка зменшення частки учнів ЕК, які продемонстрували середній і початковий рівні сформованості аудіативних умінь, порівняно з учнями КК. Різниця тут складає відповідно 5 % і 17,6%. Це свідчить про те, що запропонована нами методика розвитку аудіативних умінь третьокласників сприяє формуванню у них умінь сприймати, аналізувати й оцінювати почуте на комунікативно-діяльнісній основі, забезпечує врахування взаємодії двох взаємопов'язаних сторін усної комунікації (аудіювання і говоріння) відповідно до сучасних вимог компетентнісної освіти та комунікативної спрямованості навчання мови. Отже, гіпотезу дослідження підтверджено, мету досягнуто.

Проведене нами дослідження не вичерпує розв'язання всіх питань, пов'язаних з проблемою формування у молодших школярів аудіативної компетентності. Перспективу наукового пошуку ми вбачаємо у розробці комплексного підходу до формування і розвитку навичок аудіювання в учнів 1-4 класів у поєднанні з повноцінними навичками інших продуктивних видів мовленнєвої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безносюк О., Златніков В. Психолінгвістичні особливості аудіювання як виду мовленнєвої діяльності // Актуальні питання іноземної філології. 2016. №4. С. 9-14.
2. Беляєва О. В. Механізми аудіювання та шляхи їх розвитку у початковій школі. URL: <file:///C:/Users/asus/Downloads/1177-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-2056-1-10-20190419.pdf> (дата звернення: 29.01.2023).
3. Бібік Н. М., Вашуленко М. С., Мартиненко В. О. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи : моногр. Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Пед. думка, 2014. 346 с.
4. Божко О. П. Формування в учнів аудіативних умінь як складової текстотвірної компетентності. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN22/13borstk.pdf> (дата звернення: 21.01.2023).
5. Будна Н. О. Літературне читання : аудіювання : діагност. карт. : 2 кл. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2019. 48 с.
6. Будна Н. О. Літературне читання : аудіювання : діагност. картки : 3 кл. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2020. 56 с.
7. Будна Н. О., Шост Н. Б. Сучасні українські письменники – дітям. Рекомендоване коло читання : 1 кл. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2019. 112 с.
8. Будна Н. О., Шост Н. Б. Сучасні українські письменники – дітям. Рекомендоване коло читання : 2 кл. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2019. 128 с.
9. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2018. 400 с.
10. Возна В. Навчання аудіювання молодших школярів в умовах реалізації змістової лінії «Взаємодіємо усно» // Збірник наукових праць

студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка ; педагогічний факультет ; [відпов. секр. Н.В. Бахмат]. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2023. Вип. XIX. С. 68-71.

11. Губенко Л. В. Матеріали для аудіювання на уроках української мови в початкових класах спеціальної загальноосвітньої школи. URL: <https://naurok.com.ua/materiali-dlya-audiyuvannya-na-urokah-ukra-nsko-movi-v-rochatkovih-klasah-specialno-zagalnoosvitno-shkoli-33261.html> (дата звернення: 28.03.2023).

12. Гудзик І. П. Аудіювання українською мовою : вчимося слухати і розуміти почуте. Київ : Пед. думка, 2003. 144 с.

13. Державний стандарт початкової освіти // Учитель початкової школи. 2018. № 4 (вкладка). С. 1-16.

14. Діагностика та механізми подолання втрат у навчанні молодших школярів. Методичні рекомендації [Електронне видання] / кол. автор. ; за загальною редакцією О. М. Топузова ; укл. О. В. Онопрієнко. Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2023. 146 с.

15. Дідук-Ступ'як Г. І. Різноманітні підходи до вивчення української мови при формуванні в учнів навичок аудіювання // Вивчаємо українську мову та літературу. 2016. № 10 / 11. С. 2-8.

16. Дячук Н. М. Особливості аудіювання як виду мовленнєвої діяльності учнів // Актуальні проблеми іноземної філології та освітній соціокультурний процес: матеріали III міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль, Україна, 8-9 грудня 2017. Тернопіль : Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2017. С. 232- 234.

17. Жорняк О. В. Збірник текстів для аудіювання в початкових класах. URL: <https://naurok.com.ua/zbirnik-tekstiv-dlya-audiyuvannya-v-rochatkovih-klasah-12714.html> (дата звернення: 28.03.2023).

18. Зажарська Г. П. Шляхи формування мовленнєвої компетентності молодших школярів на уроках української мови та літературного читання // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки. 2019. №3 (326). С. 36-43.

19. Застосування педагогічної технології «Щоденні 5» під час роботи над текстом у початковій школі (3-4 класи) : навчально-методичний посібник / Упорядник Н. Тіхонова. Кропивницький : комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», 2022. 96 с.

20. Застосування педагогічної технології «Щоденні 5» у роботі над текстом у початковій школі (1-2 класи) : навчально-методичний посібник / Упорядник Н. Тіхонова. Кропивницький, 2021. 100 с.

21. Зварич О. В. Формування аудитивних умінь учнів початкових класів на уроках української мови // Актуальні проблеми та стратегії розвитку початкової освіти: матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (18 травня 2023 року). Рівне : РДГУ, 2023. С. 22-24.

22. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2022/08/20/01/Dodatok.2.pochatkova.osvita.20.08.2022.pdf> (дата звернення: 10.11.2022).

23. Калабуха А. Ф. Розвиток навичок аудіювання в початковій школі. URL: <https://vseosvita.ua/library/rozvitok-navicok-audiuvanna-v-pocatkovij-skoli-234421.html> (дата звернення: 15.03.2023).

24. Кірик М., Данилова Л. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. Львів : Світ, 2019. 136 с.

25. Константи́нів О. В. Структура та механізми аудіювання // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). 2020. №15. С. 91-101.

26. Кохно Т. Н. Аудіативні уміння як важлива складова продуктивного мовленнєвого спілкування. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/29623/1/2019_Starosta%20Volodymyr_Konfer_Nizhyn_s.%2020217-219.pdf#page=109 (дата звернення: 20.11.2022).

27. Кравченко Ю. Л., Самойлюкевич І. В. Використання прийомів візуалізації в процесі навчання аудіювання учнів початкової школи // Сучасні тенденції і пріоритети компетентнісного підходу в підготовці майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти : збірник науково-методичних праць / за заг. редакцією В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. Житомир : «Полісся», 2016. У 3-х ч. Ч. II. С. 96-103.

28. Крохмальна М. П. Навчання аудіювання учнів початкової школи. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/18095/1/Krokhmalna.pdf> (дата звернення: 25.01.2023).

29. Крохмальна М. Труднощі у навчанні аудіювання у початковій школі та засоби їх подолання. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/21513/1/49_Krokhmal%20CA%20B9na.pdf (дата звернення: 25.01.2023).

30. Лехман О. Ю., Хома О. М. Формування мовленнєвих умінь на уроках української мови у початковій школі // Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. Мукачєво : Вид-во МДУ, 2022. С. 202-204.

31. Лижєнко В. І. #Щоденні «5». Тексти для слухання. 1 клас. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 128 с.

32. Лижєнко В. І. #Щоденні «5». Тексти для слухання. 2 клас. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 128 с.

33. Максименко Н. Формування комунікативно-мовленнєвої компетентності в учнів початкової школи на уроках української мови // Рідне слово в етнокультурному вимірі. 2015. С. 487-493.

34. Марущак О. М. Контроль аудіативних умінь молодших школярів (за матеріалами дитячого періодичного видання «Джміль») // Проблеми і перспективи формування лінгвокультурної особистості засобами рідного слова: збірник наукових праць (до 35-річчя кафедри лінгвометодики та культури фахової мови) / За ред. К. Я. Климової. Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І.Франка, 2016. С. 65-70.

35. Марущак О. М. Формування комунікативної компетентності молодших школярів засобами дитячої періодики. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 134 с.

36. Матіяш Л. Г. Тести для контрольного аудіювання та читання мовчки на краєзнавчій основі. URL: <https://urok-ua.com/teksty-dlya-kontrolnoho-audiyuvannya/> (дата звернення: 04.07.2023).

37. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. Київ : Літера ЛТД, 2011. 364 с.

38. Михайлова О. С., Гуманкова О. С., Григор'єва Т. Ю. Використання технології драматизації в процесі розвитку вмінь аудіювання учнів початкової школи // Arts Linguodidacticae. 2022. 10 (2). С. 46-55.

39. Михайлова О. С., Ткачова Д. С. Лінгвістичні основи навчання аудіювання учнів початкової школи. URL: http://eprints.zu.edu.ua/26845/1/stattya_Mukhailova_Tkachova.pdf (дата звернення: 12.12.2022).

40. Навчання української мови учнів 5 класу на засадах компетентнісного підходу : посібник / Н. Б. Голуб, В. І. Новосьолова, Г. Т. Шелехова, А. В. Ярмолук. Київ : Видавничий дім «Сам», 2017. 144 с.

41. Настенко А. І. Збірник текстів для диктантів, переказів та аудіювання : 1-4 класи. Харків : ПЕТ, 2017. 160 с.

42. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення: 10.10.2022).

43. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / zag. red. N. M. Bibik. Kyiv : TOB «Vydavnyчий dim «Plyady», 2017. 206 s.

44. Островка А. І., Фенцик О. М. Формування комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти // Наука майбутнього : збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол.ред. В. В. Гоблик, І. І. Алмашій. Мукачево : МДУ, 2018. №Вип. 1 (1). С. 169-174.

45. Паскар Ч. В. Труднощі формування компетентності в аудіюванні учнів початкової школи // Мова і засоби масової комунікації на сучасному історичному етапі : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 13-14 вересня 2019 р. Львів : ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2019. С. 107-112.

46. Петрук О. М. Аудіативні уміння як важлива складова комунікативної компетентності учнів // Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи. Матеріали II-ї Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Ніжин, 17 жовтня 2019 р. / за заг. ред. Є. І. Коваленко, упоряд. Т. В. Гордієнко. Ніжин : НДУ ім. М.Гоголя, 2019. С. 171-172.

47. Пинда Н. М., Заїка І. В., Макарук С. А., Уткіна Н. П. Розвиток зв'язного мовлення. 1-4 класи. Київ : Видав. дім «Перше вересня», 2017. 180 с.

48. Підлужна Г. Розвиток комунікативних умінь здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу. URL: <http://www.journal.org.ua/index.php/ntn/article/view/86/88> (дата звернення: 12.12.2022).

49. Пономарьова К. І. Компетентнісний підхід до перевірки усних видів мовленнєвої діяльності молодших школярів // Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів: дидактико-методичні аспекти. Дайджест 2. 2012. С. 96-128. URL: <https://cdpo>.

ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2015/02/Держ.КОМПЕТЕНТНІСТЬ_ - різні-автори.doc (дата звернення: 10.12.2022).

50. Пономарьова К. І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови: методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 88 с.

51. Правова Н. В. Про деякі підходи до визначення методів навчання аудіювання. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN22/13pnmna.pdf> (дата звернення: 12.12.2022).

52. Романюк С., Гудан Д. Формування аудіативних умінь з української мови як державної в початковій школі // Мовно-літературна освіта корінних народів і національних меншин України: стан і перспективи [Електронний ресурс] : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті відомої вченої Гудзик Ірини Пилипівни (1940-2009) та з нагоди 95-річчя Інституту педагогіки НАПН України 25 листопада 2021 року / за наук. ред. Н. І. Богданець-Білоskalенко; НАПН, Ін-т педагогіки НАПН України, Відділ навчання мов нац. меншин та зарубіж. літератури. Київ : Педагогічна думка, 2021. С. 38-42. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/ZBIRNYK_KONF_25_11_2021_NEW.pdf (дата звернення: 22.04.2023).

53. Савченко О. Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра : посібник. Київ : Педагогічна думка, 2014. 176 с.

54. Смілянець С. Комунікативна компетентність учнів. Використання інтерактивних вправ для формування комунікативної компетентності молодших школярів // Початкова освіта. 2017. № 9. С. 14-19.

55. Суржук Т. Б., Ткачук О. С. Інтеграція в навчанні української мови та читання учнів початкової школи. URL: <http://www.journal.org.ua/index.php/ntn/article/view/86/88> (дата звернення: 21.03.2023).

56. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-2 та 3-4 класи. Київ : Видавництво «Світоч», 2019. 366 с.

57. Торчинська Т. А. Формування комунікативних компетентностей молодших школярів шляхом розвитку аудіювання на уроках української мови. URL: <https://sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/91-tendentsiyi-suchasnoyi-pidhotovky-maybutnikh-uchyteliv-pochatkovoyi-shkoly/297-formuvannya-komunikativnikh-kompetentnostej-molodshikh-shkolyariv-shlyakhom-rozvitku-audiyuvannya-na-urokakh-ukrajinskoji-movi> (дата звернення: 12.12.2022).

58. Українська мова та читання : підруч. для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 1 / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська, С. Г. Дубовик. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 160 с.

59. Українська мова та читання : підручник для 3 кл. закладів загальн. середн. освіти : у 2-х ч. Ч. 1. / Л. О. Варзацька, Т. О. Трохименко. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2020. 160 с.

60. Українська мова та читання : підруч. для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 2 / О. В. Вашуленко. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 160 с.

61. Українська мова та читання : підручник для 3 класу ЗЗСО (у 2-х частинах) : Частина 2 / О. Я. Савченко. Київ : УОВЦ «Оріон», 2020. 160 с.

62. Українська мова та читання : підруч. для 3 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах) : Частина 1 : Українська мова / Мар'яна Захарійчук. Київ : Грамота, 2020. 160 с.

63. Філь Г., Терлецька О. Аудіювання як засіб реалізації комунікативно-діяльнісного підходу до навчання української мови учнів початкової школи. URL: http://www.ir.dspu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/865/1/%D0%A4%D1%83%D0%BD%D0%B4_%D1%82%D0%B0_%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB_2017%20%283%29%20%281%29.pdf#page=264 (дата звернення: 13.11.2022).

64. Чабайовська М. І., Шароварко С. М., Кархут О. І. Аудіювання на уроках літературного читання. 2-4 класи: збірник текстів для аудіювання: методичний посібник для вчителя. Тернопіль : Астон, 2018. 76 с.

65. Чабайовська М., Шароварко С. Перевірка та оцінювання сформованості аудіативних умінь учнів на уроках літературного читання в початковій школі // Початкова школа. 2017. № 2. С. 25-28.

66. Чемоніна Л. В. Створення ситуації успіху на уроках української мови і літературного читання в початковій школі засобами сучасних технологій навчання // Молодий вчений. 2019. № 3 (67). С. 105-109.

67. Чупріна О. В. Зміст та напрями аудіювання як виду мовленнєвої діяльності в початковій ланці освіти // Актуальні проблеми формування риторичної особистості вчителя в україномовному просторі: збірник наукових праць (за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 23 квітня 2015 р.) / За ред. проф. К. Я. Климової. 2015. С. 143-146.

68. Чупріна О. В. Проблема розвитку аудіативних умінь учнів початкових класів. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/20039/1/13%20%D0%9C%D0%90%D0%9D%2014%20%D1%88%D1%80.pdf> (дата звернення: 02.11.2022).

69. Холод О. В. Українська мова. Посібник аудіювання в початкових класах. URL: <https://vseosvita.ua/library/ukrainska-mova-posibnik-z-audiuvanna-u-pocatkovih-klasah-505901.html> (дата звернення: 02.12.2022).

70. Хорошковська-Носач Т. П. Система вправ і завдань для формування в учнів 1-4 класів усного мовлення на уроках української мови в закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин : методичні рекомендації. [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2022. 69 с. URL: <https://znayshov.com/Books/List> (дата звернення: 02.11.2022).

71. Шевченко М. Формування аудіативної компетентності у системі навчання української мови як іноземної. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25846/2/TLISU_2018_Shevchenko_M-Forming_listening_competence_73-74.pdf. (дата звернення: 18.12.2022).

72. Шолька А. І. Тести для навчального аудіювання. URL: <https://vseosvita.ua/library/testi-dla-navcalnogo-audiuvanna-354314.html> (дата звернення: 12.02.2023).

73. #Щоденні «5». Тексти для слухання. 3 клас / авт.-упоряд. В. І. Лиженко. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 144 с.

74. #Щоденні «5». Тексти для слухання. 4 клас / авт.-упоряд. В. І. Лиженко. Харків : Вид-во «Ранок», 2022. 144 с.

75. Юрчук В. Ю. Аудіювання для учнів початкової школи. URL: <https://vseosvita.ua/library/audiuvannia-dlia-uchniv-pochatkovoi-shkoly-677150.html> (дата звернення: 10.05.2023).

76. Яткевич Н. М. Формування комунікативних компетенцій молодших школярів шляхом розвитку аудіювання як процесу слухання і розуміння усних висловлювань. URL: <https://ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2014/05/%D0%AF%D1%82%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87-%D0%9D-%D0%9C..pdf> (дата звернення: 18.12.2022).

77. Young-Suk Kim. What is listening comprehension and what does it take to improve listening comprehension? // Interventions in Learning Disabilities. 2016. P.159-173.